

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FIRAN, FLOREA

Scriitori români în Corespondență/ Florea Firan
– Craiova: Scrisul Românesc Fundația-Editura, 2019

ISBN 978-606-674-233-7

821.135.1.-92

Scriitori Români în Corespondență

DOCUMENTE LITERARE

EDIȚIE ALCĂTUITĂ ȘI PREFAȚATĂ DE FLOREA FIRAN

© Florea Firan

© Scrisul Românesc

Fundația-Editura, Craiova, 2019

Tel./fax: 0722.753.922; 0251/413.763

Email: scrisulromanesc@yahoo.com

vine cam târziu. Scriu totodată D-lui Mugur astfel: un bun camarad, entuziast, un om de inimă d-l cpt. M. Petrarian s-a oferit a mi-l scoate la lumină. Vă rog să-l întâlniți spre a vă informa dacă a făcut vreun demers spre a-l tipări, sau nu; căci tot meritul tipării dânsului îi revine, nedispunând nici de timp cu tranșeele mele, nici de paralelele necesare tiparului. Manuscrisul îi aparține. Dvs. puteți comunica și D-lui Iorga, în caz când nu reușește cu Ministerul ca să faceți cum credeți că e mai bine, publicându-l la nevoie d. Iorga aci, ca o culegere făcută de D-șă cu o prefață dacă crede.

Plec acum la o vânătoare în munți și sper să vă trimit vreo blană sau jambon de porc mistreț.

Aștept răspunsul Dvs. peste câteva zile până vă întâlniți ori cu d. Iorga (la Cameră) ori cu d. Mugur, care vă va căuta acasă.

Peste 3 săptămâni voi avea plăcerea să vă văd și să-i tragem un chef monstru la București, nu e așa că vom petrece frumos?

Să trăiți, f. devotat,

Căpitan N. Vulovici

CUPRINS

Prefață, de Florea Firan	5	D.N. Ciotori	129
Ion Agârbiceanu	15	Dumitru Ciurezu	132
Dimitrie Anghel	21	Nicolae Condiescu	133
Tudor Arghezi	23	Paul Constant	138
I.A. Bassarabescu	52	Pimen R. Constantinescu ..	145
N. Batzaria	54	Ap. D. Culea	148
Nicolae Bănescu	61	Nicolae Davidescu	150
Ion Biberi	79	Romulus Dianu	153
Andrei Bârseanu	84	Al. Dima	154
Al. Bogdan	85	Ion Dongorozi	163
G. Bogdan-Duică	87	Mihail Dragomirescu	166
Vasile Bogrea	90	G.N. Dumitrescu-Bistrița ..	167
Sebastin Bornemisa	92	Victor Eftimiu	170
Eugeniu Boureanu	98	Elena Farago	177
Ștefan Braborescu	100	C.D. Fortunescu	183
Ai. Brătescu-Voinești	109	Emil Gârleanu	186
Emanoil Bucuța	112	Marilena Emil Gârleanu ...	203
Al. Busuioceanu	114	Claudia Goga	207
CAION (Cons. Al. Ionescu) .	117	Octavian Goga	208
Dimitrie Caracostea	118	Victor Gomoiu	210
Const. Cehan	120	Artur Gorovei	212
Ilarie Chendi	123	Dimitrie Gusti	214
Maria P. Chițu	124	M.D. Ioanid	216
Ion Ciocârlan	125	Constantin D. Ionescu	217

Eugenia Fl. Ionescu	246	A. Popovici-Bănățeanu	358
G.C. Ionescu-Șișești	248	Sextil Pușcariu	363
Ecaterina N. Iorga	253	Const. Rădulescu-Motru ..	364
Nicolae Iorga	257	Liviu Rebreanu	375
Dimitrie Iov	274	Marcel Romanescu	382
Alexandru Lapedatu	278	G. Rotică	385
Liviu Marian	279	Mihail Sadoveanu	387
I.M. Marinescu	284	Alexandru Sahia	388
Simion Mehedinți	285	C. Sandu-Aldea	390
Nicolae Milcu	286	Mihail Săulescu	391
Ion Minulescu	288	Henri Stahl	392
A. Mândru	292	Zaharia Stancu	394
Corneliu Moldovan	293	Eustațiu Stoenescu	395
Mihai Moșandrei	296	Scarlat Struțeanu	396
Dumitru Nanu	298	Francisc Șirato	397
Octavian Neamțu	306	Octavian Tăslăuanu	398
Ramiro Ortiz	308	Caton Theodorian	399
Ovidiu Papadima	309	Aurel Tita	409
Victor Papilian	324	Dumitru Tomescu	410
Petre Partenie	329	George Tofan	440
Cincinat Pavelescu	334	George Topârceanu	442
T. Păunescu-Ulmu	335	Jean Al. Vasilescu	445
Vasile Pârvan	347	Tudor Vianu	447
Gr. D. Pencioiu	348	Dragoș Vicol	449
Cezar Petrescu	349	Emil Vora	450
A. Pop-Marțian	354	N. Vulovici	452
Victor Ion Popa	355	Ilustrații foto	
I.C. Popescu-Polyclet	356	și scrisori-facsimil	457

ILUSTRĂȚII FOTO ȘI SCRISORI-FACSIMIL

Constantin Șaban Făgețel

Dumitru Tomescu

Nicolae Iorga

Respectiv grijă președintelui Societății „Ramuri”, Dumitru I. Ianculescu, au fost selectate și depuse la Arhivele Statului din București (în prezent la Arhivele Statului din Craiova), 1172 scrisori trimise de către 324 persoane. Anterior, D. I. Ianculescu ni le-a încredințat cu mare încredere pentru o perioadă, pentru a le analiza și publica. Noi am selectat 582 de scrisori, aparținând unui număr de 101 autori: scriitori, academicieni, profesori universitari și din învățământul preuniversitar, demnitari, oameni de cultură și artă, cei mai mulți colaboratori ai publicației. Din totalul de 582 de scrisori, 548 au fost adresate lui C. Ș. Făgețel iar 34 redacției sau altor scriitori din colectivul publicației (Dumitru Tomescu, Nicolae Vulovici, Ion Donat, Ștefan Bălcești, I. C. Popescu-Polyclet etc.), ori soției directorului publicației – Jana C. Ș. Făgețel.

Textul original a fost transpus în ortografia actuală, păstrând unele particularități ortografice și fonetice.

Însemnările dintre parantezele drepte ne aparțin.

Ne-am străduit, în limita posibilităților, să identificăm majoritatea persoanelor menționate în texte; în acest sens s-au făcut referiri în notele din subsol atât de necesare. Însemnări biobibliografice prezentăm, cu deosebire, la unii scriitori de origine sau apartenență olteană, sau mai puțin cunoscuți.

Materialul ilustrativ este, cu mici excepții, inedit, fiind reproduș după textele originale pe care le-am putut consulta și reproduce prin bunăvoința lui D. I. Ianculescu și a familiei Făgețel față de care ne exprimăm întreaga noastră grațitudine.

FLOREA FIRAN

ION AGÂRBICEANU⁶

I

Bșasa⁷, 6 sept. '906

Iubite domnule Vulovici,

Vă felicit pentru nou avânt ce l-a dat revista, de altfel formatul vechi nu-l cunosc încă. Uite de ce: volumul D-tale⁸ precum și n-rii din „Ramuri” ce mi-ați fost scris din Sibii că i-ați expediat – încă nu mi-au sosit. Se vede că poșta-i proastă. Dacă ai vreun volum din *Vitejești* superflu te rog trimite-mi-l. Revista lui Holban nu-i bună de nimic. Să vezi numai, am de gând să viu la București la expoziție. Plec poate după 22 septembrie nou, – după term. „Asociațiunii” din Brașov. „Cârțan” sosit-a cu dăsații de impresii? Căutați bine în dăsații că-i vor fi acolo și ghetetele și pălăria. Cu dragoste.

Ion Agârbiceanu

II

Iubite domnule Făgețel,

Scrisoarea D-tale a sosit tocmai potrivit. Am o nuvelă terminată pe care ți-o și trimit. Am mai scris o schiță pentru „V. Rom.”⁹. Azi o

⁶ La jumătatea anului 1906, la numai șapte numere de la apariția revistei „Ramuri”, C.Ș. Făgețel, D. Tomescu și N. Vulovici, într-o călătorie în Ardeal, prin Sibiu și Alba, poposesc în satul Buciumșasa, pentru a cunoaște pe cel care se afirmase deja cu *Fefelega* și *Două iubiri* – scriitorul Ion Agârbiceanu. „La sosirea tinerilor de la „Ramuri”, întâia oară – își amintea el – îmi picura în auz graiul așa de sprinten și ușor al fraților din Regat. Îl ascultam ca pe o melodie de care nu mă puteam mira destul. „Domnișorii erau veseli, dezghețați și curioși. Voiau să știe o mie de lucruri dintr-odată. Povesteau c-o ușurință uimitoare. Făcurăm planuri cum să mergem la „Detunata”, la băi, în satele vecine.” În perioada anilor 1906–1929, Agârbiceanu va fi prezent în paginile revistei cu aproape 40 de scrieri, între care locul reprezentativ îl dețin *Fragmentele*, proze de un dramatism zguduitor, desprinse cu puterea analistului din realitățile satului transilvănean. La început, și nu dintre cele mai valoroase, scrierile lui Agârbiceanu au ridicat totuși prestigiul revistei craiovene, și ea la început de drum. Nu o dată, cronicarii revistei, îndeosebi P. Partenie și G.C. Ionescu-Șișești, au semnalat valoarea prozei lui Agârbiceanu, într-o perioadă când era trecută sub tăcere, comentată tendențios, ori acuzată de idilism.

⁷ Buciumșasa, satul în care funcționa I. Agârbiceanu în anul 1906.

⁸ Volumul *Vitejești*, versuri, Craiova, 1906.

⁹ Revista „Viața Românească” – Iași.

expediez și aceea, de nu va fi prea târziu pentru nr. dublu la care mi-au cerut să colaborez. Înainte de acestea două, de când am sosit acasă, a trebuit să mai lucrez pentru „Unirea”¹⁰, unde eram în mare restanță. Dacă voi scrie mai multe, cred că vă mai trimit. Fotografii n-am nici noi nici vechi. Ceea de la „Luc.”¹¹ e proprietatea lui Tăslăuanu. De altfel chiar de-aș avea, știi D-ta că eu nu mă prea doresc să mă văd cu chipul.

M-a întrebat multă lume că cine e doamna cea frumoasă cu care ne-am plimbat, la Ocna. Deci multă voie bună doamnei celei frumoase!¹²

Al d-tale,

Ion Agârbiceanu

Voie bună și de la nevastă-mea.

III

Iubite domnule Făgețel,

La serbările „Ligel”¹³ nu vom putea lua parte la nici un caz. Sunt, iarși, două sărbători și nu pot lipsi de la biserică. Apoi cred că va fi îmbulzeală mare. Vă mulțumim pentru buna invitație, odată și odată doar, ne vom putea folosi de ea.

De la Galați suntem chemați cei din jurul „Lucaefărului” la dezvălirea bustului lui Eminescu. Anul acesta, cred, nu voi mai putea merge nicăieri. Deși e păcat!

Cu toată dragostea,

Ion Agârbiceanu

Te rog spune-i Doamnei Jana multă voie bună.

IV

Cluj, 10. II. 1921

Domnule Făgețel,

Vă mulțumesc, Doamnei și D-tale, că v-ați adus aminte de mine.

Mi-ai scris odată despre editarea unui volum la D-ta. Eu am vreo

¹⁰ „Unirea” – oficiul bisericii române unite din Ardeal.

¹¹ Revista „Lucaefărul” ce apărea la Sibiu.

¹² Jana C. Ș. Făgețel, soția directorului „Ramurilor”.

¹³ Liga pentru, unitatea culturală a tuturor românilor, având ca secretar general pe N. Iorga.

patru de editat. Ți-aș trimite volumul; „Spaima”¹⁴. Condițiile care le am la București sunt 20% – 25% din prețul de vânzare, și un avans de 2 000 lei la predarea manuscrisului. Dacă primești așa, sunt gata să trimit volumul, dar te rog în cazul acesta trimite-mi imediat cele 2 000 lei: am un copil bolnav, pe care trebuie să-l duc la sanator.

Al D-tale cu stimă,

Ion Agârbiceanu

V

D-lor Tomescu și Făgețel,

Trimit bucata alăturată pentru albumul D-l Iorga¹⁵. Abia am putut să mă achit. Am multe daraveri pe cap și eu.

Cu toată stima,

I. Agârbiceanu

VI

Cluj

Iubite domnule Făgețel,

Te rog mult trimite-mi onorariul pentru schițele¹⁶ publicate în cursul anului în „Ramuri”. Știu învoială: din profitul curat...

Am mare nevoie de parale, ca totdeauna de altfel. Multă voie bună și Anul nou fericit d-tale, întregii familii și Redacției.

Al D-tale,

I. Agârbiceanu

VII

Cluj, 8 oct. 1921

Iubite Domnule Făgețel,

Nu știu când va apărea volumul „Spaima” ce ți-am trimis, credeam,

¹⁴ Publicat de Editura „Ramuri” în 1922, Craiova.

¹⁵ *Omagiul lui N. Iorga*, editat de „Ramuri” cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la naștere.

¹⁶ *La moartea Dănciucului*, „Ramuri”, XV (1921), nr. 4, 15 apr., pp. 138-141; *Oaspetele de seară*, nr. 5, 15 mai, pp. 175-177; *Singurătate*, nr. 6, 15 iun., pp. 193-200; *Spaima*, nr. 9, 15 sept, pp. 274-281.

Respect și aștept și acum, să-l văd anunțat din zi în zi. Ați avut, desigur, cărți școlare de editat. Dar, acum a început anul școlar, cred că îi va veni și rândul cărții mele. Omagiul d-lui Iorga¹⁷ când apare? Și până la apropiata (!) apariție a volumului meu, te rog foarte mult mai trimite-mi din onorar vreo 2-3 mii lei, căci am mari lipsuri acum în cap de iarnă. Avansuri după cărți ce am la București am ridicat în vară, când a trebuit să mă duc cu băiatul la Techirghiol, așa că nu mai pot cere.

Mi-a spus D-l Duică¹⁸ de oferta de-a colabora de la 1 ian. la „Ramuri” sub directoratul d-lui Iorga. I-am spus că primesc cu plăcere.

Al D-tale cu prietenie,

I. Agârbiceanu

Multe salutări din partea soției mele și a mea, Doamnei.

VIII

Domnule Făgețel,

Mă bucur că ți-a ajutat Dumnezeu de te-ai făcut bine. Știam că ești bolnav, mi-a spus d-l Duică.

Am trimis materialul D-lui Iorga, două nuvele. Cred că va fi greu cu scoaterea revistei săptămânal, de la București. Nu știu cum contemplați colaborarea membrilor din comitet, să dăm pentru fiecare număr câte ceva: Ori la două numere? Te rog să-mi scrii pentru ca să mă pot orienta. Și câte pagini, ce format va avea revista? Eu am un roman inedit, dar e foarte mare: 350 pagini obișnuite de ale mele, pentru a apărea într-un an ar trebui dat în fiecare număr 6-7 pagini de-ale mele.

Al D-tale,

I. Agârbiceanu

Multă voie bună Doamnei și D-tale.

Când apare „Spaima”? Te rog, pe Crăciun... cel puțin de ce mi-ai promis?

¹⁷ Volumul *Omagiul lui N. Iorga*, apărut cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la naștere (5/18 iunie 1871).

¹⁸ G. Bogdan-Duică, profesor la Universitatea din Cluj.

IX

Cluj, la 27 nov. 1925

Administrația Ziarului „Patria”

Cluj, Telefon 13-31

Domnul Făgețel,

Trimit „Amintirile”¹⁹ alăturate pentru nr. jubiliar al „Ramurilor”. Te rog din nou, și cu multă insistență, trimite-mi cu ce îmi datorați: colaborarea pe un an la „Ramuri” și socoteala ce o mai am cu „Spaima”. Am mare nevoie de bani, știu că nici Dv. nu câștigați cu revista, dar cred că totuși se cunoaște mai puțin la un puternic institut de editură câteva mii de lei, decât la un pârlit ca mine.

Multe salutări D-tale și stimatei familii.

I. Agârbiceanu

P.S. De trei ori urgent!

X

Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român

Secretariatul secțiunilor științifice literare Cluj

Str. Memorandului, nr. 22

Tipografia „Ardealului” – Cluj

Cluj – 21 – II [1928]

Domnule Făgețel,

Am terminat o povestire satirică „Răbojul lui Sf. Petru”. E 105 pp. (jumătate formatul hârtiei prezente). V-aș putea-o oferi de publicat în „Ramuri” pe lângă trimiterea înainte a unui onorar de 12 000 lei. Aștept răspuns până la 27 februarie a.c. S-ar putea publica în 5-6 numere.

Al D-tale,

I. Agârbiceanu

¹⁹ Publicate în „Ramuri”, număr festiv, 1905-1929, pp. 39-42.

Respect pe „Spaimă” nu-mi mai trimiți nimic? Nr. festiv din „Ramuri” nu-l dai nici colaboratorilor? Să nu fie cu supărare! Simple întrebări²⁰.

I. Ag.

XI

Cluj, 3 iulie 1928
Str. A. Mureșanu 29

Stimate Domnule Director,

Ma-a scris Dl. R. Dragnea că aveți nevoie de material literar la „Ramuri” și mă invită să vă trimit ceva.

Eu am terminat acum; o nuvelă în 5 cp., 50 pp de ale mele; în tiparul „Ramurilor” va da 44 pagâni, – deci ar fi de publicat în 2 numere. E intitulată „Slab de înger”.

Dacă reflectați la ea vă rog să-mi trimiteți prin Banca românească ori altă bancă de aici suma de cinci mii lei, până în interval de zece zile (12 august). Altfel, cum am nevoie de bani voi fi silit să o plasez altundeva.

Cu stimă,

I. Agârbiceanu

DIMITRIE ANGHEL²¹

I

Stimate D-le Făgețel,

Trimit articolul meu²², care cred că va ajunge la timp. Celelalte vor urma și nu se vor asemena pentru mai multă varietate.

Aștept răspunsul D-tră și vă salut cordial.

D. Anghel
2 Sărindar

II

Stimate Domnule Făgețel,

Trimit manuscrisul alăturat, rugându-te să dispui să mi se achite onorariul amândurora. Cer aceasta, fiindcă suntem în preajma sărbătorilor, când tot creștinul are nevoie de parale și tot aproapele de bacșișuri. – De-acî înainte vei aranja cum îți convine D-tale mai bine, numai să fie o zi fixă.

Aștept dar răspunsul D-tale dorindu-ți sănătate bună și sărbători fericite.

D. Anghel
2. Sărindar

III

Stimate Domnule Făgețel,

Am rugat pe Gârleanu să-ți scrie pentru onorariul ce mi se mai datorește. Te rog să ai bunătatea să-mi trimiți banii pe adresa

²¹ Dimitrie Anghel (1872–1914) va colabora la „Ramuri” cu mai multe proze, între care *Fata tatei* (nr. 4-5, 1909, pp. 237-244), *Pelerinul pasionat* (nr. 1, 1910, pp. 4-7), *Povestea celor necăjiți* (nr. 7, 1910, pp. 97-100), *Tineretea* (nr. 9, 1910, pp. 129-132), *Colecționari* (nr. 11, 1910, pp. 167-169) etc. Va publica importante studii literare referitoare la opera lui Emil Gârleanu, Nicolae Iorga, Jean Moréas, Oscar Wilde.

²² *Pe un volum al lui E. Gârleanu*, publicat în „Ramuri” VI (1911), nr. 13-14, 16 ian, pp. 201-203.

²⁰ Numărul festiv, 1905-1929, încă nu apăruse.